

بررسی نقش فعالیت‌های پژوهشی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه: یک مطالعه مورد-شاهد

مهین کیانی مسک^۱، سمیه برزنونی^۲، سیده ناهید سید حسنی^۳، زهره زاد احمد^۴، نگار شعبانی^۵، محمد سرمدی^۶*

۱. گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران.
۲. مرکز تحقیقات علوم بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران.
۳. معاونت آموزشی و پژوهشی، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران.
۴. گروه فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران.
۵. گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران.
۶. کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران.
۷. گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران.

چکیده

پیش‌زمینه: امروزه جوامعی که به استقلال ملی و اهداف توسعه جامعه خویش بها می‌دهند، در برنامه‌ریزی‌های استراتژیک و سیاست‌گذاری‌های علمی خود پژوهش را در اولویت قرار می‌دهند. این مطالعه با هدف نقش فعالیت‌های پژوهشی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه انجام شد.

روش کار: در این مطالعه مقطعی از نوع موردی شاهدی، ۱۲۴ دانشجو به صورت سرشماری انتخاب شدند. جهت تعیین وضعیت پیشرفت تحصیلی از شاخص معدل دانشجویان در نیمسال قبل و حین انجام طرح تحقیقاتی استفاده شد. تجزیه تحلیل داده‌ها با آمار توصیفی، آزمون مجذور کای دو و تی مستقل با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ انجام شد.

یافته‌ها: نتایج آزمون کای دو نشان داد که گروه‌های آزمون و شاهد از نظر پارامترهای دانشکده، پیشرفت تحصیلی و جنسیت همگن بوده و اختلاف معنی‌داری بین گروه‌ها مشاهده نشد ($p > 0.05$)، همچنین یافته‌ها نشان داد که فعالیت پژوهشی دانشجویان با پیشرفت تحصیلی آن‌ها ارتباط معنی‌داری ندارد ($p > 0.05$). متوسط سن دانشجویان در گروه آزمون و شاهد به ترتیب 24.62 ± 3.79 و 23.98 ± 4.8 سال می‌باشد.

نتیجه‌گیری: نتایج مطالعه نشان داد که انجام فعالیت‌های پژوهشی مانعی بر پیشرفت تحصیلی نمی‌باشد. لذا مسئولان و اساتید دانشگاه‌ها با اتخاذ روش‌های مناسب، فواید پژوهش را برای دانشجویان بیان نموده و همچنین تلاش نمایند توانایی‌های آنان را در این زمینه بهبود بخشند و با آموزش مهارت‌ها و تکنیک‌های لازم آن‌ها را در مسیر درست هدایت کنند.

کلیدواژه‌ها: فعالیت پژوهشی، پیشرفت تحصیلی، دانشجو

نمای کلی
محقق
نشر
برای دانشگاه علوم پزشکی
تربت حیدریه
محمود است.

مقدمه

در هر جامعه‌ای پیشرفت و تعالی افراد آن جامعه و دیرینه محسوب می‌شود و بدیهی است پیشرفت در داشتن شهروندانی فرهیخته و اندیشمند از آرزوهای زمینه‌های مختلف از جمله اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی،

*آدرس نویسنده مسئول: گروه بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران.
آدرس پست الکترونیک: msarmadi2@gmail.com

سیاسی مستلزم داشتن افرادی مستعد، متفکر، خلاق و پژوهش محور می‌باشد که بتوانند تصمیمات مناسب اتخاذ نموده و برنامه‌ریزی صحیحی داشته باشند و این منوط به وجود نظام‌های آموزش و پرورش فعال و پویا است (۱). تحقیق و پژوهش از مهم‌ترین ابزارهای پرورش استعداد‌های بالقوه و از مهم‌ترین مسائلی است که برنامه‌ریزان دانشگاه‌ها باید به آن توجه کنند. تحقیق دانشجویی سبب بالا رفتن دقت بازخوانی دانشجو و به کار بستن راهنماهای مختلف می‌شود که نیاز کشور را از نظر محقق در سال‌های آینده پیش‌بینی و مرتفع می‌کند (۲).

نظام آموزشی هر کشور تحت تأثیر عوامل سیاسی، اقتصادی، جغرافیایی و اجتماعی آن کشور بوده و سیر تکاملی ویژه‌ای دارد. به‌منظور ایجاد و حفظ نظام آموزشی خوب از مناسب‌ترین روش‌های ذکر شده توسط متخصصین، تربیت افراد متخصص و کارآمد می‌باشد. شرایط حاکم بر جامعه باعث افزایش مسئولیت دانشجویان شده و دانشگاه‌ها نیز به‌عنوان مراکز تفکر و تولید دانش مسئولیت تربیت و تولید نیروی متخصص برای نیازهای حال و آینده کشور را بر عهده دارد (۳). در طول سال تحصیلی که دانشگاه‌ها دانشجویانی را ثبت‌نام و تعدادی را نیز فارغ‌التحصیل می‌کنند توجه به کیفیت آموزشی جایگاه حائز اهمیت‌تری دارد که باید مورد بررسی قرارگیری. در نتیجه بالا بردن کیفیت نظام آموزشی در توسعه کشورها یکی از اثرگذارترین عوامل

محسوب می‌گردد (۳). ارزشیابی نظام آموزشی و کیفیت آن نیز یکی از مهم‌ترین جنبه‌های آموزش عالی در سطح دانشگاه‌ها است. از جمله دغدغه‌های نظام‌های آموزش عالی در بسیاری از کشورها، کیفیت آموزش و پژوهش هست. با ارزیابی مستمر می‌توان تا حدودی این نگرانی را کاهش داد و برای رفع مشکل کوشید (۴). در نتیجه سنجش پارامترهای مختلف مؤثر در کیفیت تحصیلی دانشجویان و همچنین در افت تحصیلی آن‌ها می‌تواند در بهبود شرایط کمک شایانی کند. دانشجویان در طول دوران تحصیلی ممکن است طرح‌های تحقیقاتی با اساتید راهنما برداشته و علاوه بر فعالیت‌های آموزشی به کارهای پژوهشی نیز روی آورند که علاوه بر توانمندی‌های علمی نظری می‌توانند از نظر کاربرد علوم نیز توانمند شوند. در این بین دغدغه اصلی استادان و مسئولان دانشگاه و حتی خانواده‌ها پیشرفت تحصیلی دانشجو می‌باشد (۵). در نقطه مقابل این پیشرفت تحصیلی می‌تواند افت تحصیلی قرار گیرد که باعث نگرانی فرد شده و هزینه‌های گزاف خانواده و جامعه را در پی دارد. شاخص اصلی سنجش افت تحصیلی یا پیشرفت تحصیلی همان معدل دانشجو در طول ترم تحصیلی او می‌باشد. تا به حال مطالعه‌ای که تأثیر فعالیت‌های پژوهشی را در پیشرفت تحصیلی دانشجویان بسنجد انجام نشده است اما عواملی مانند، آموزش مهارت تحصیلی، وابستگی به اینترنت و انگیزه پیشرفت در پیشرفت تحصیلی مورد بررسی قرار گرفته است (۵) -

۸). در مطالعات بسیاری مشاهده شد که بین راهبردهای یادگیری و مطالعه فراگیران با عملکرد موفقیت تحصیلی و بین عوامل روان‌شناختی و مهارت‌های مطالعه ارتباط مشاهده شده است (۶، ۸-۱۱). همچنین در مطالعات انجام شده در ایران نشان داده شده است که تحصیل در دانشگاه باعث بهبود مهارت‌های مطالعه دانشجویان نمی‌شود (۱۲). در مطالعه دیگری از معدل به‌عنوان شاخص سنجش مهارت‌های مطالعه استفاده شد (۶). در مطالعه باکویی و همکاران که بر روی ۱۵۲ دانشجوی مامایی انجام شد نشان داد که ۱۰/۵٪ در گروه ضعیف و دارای افت تحصیلی قرار دارند (متوسط معدل مساوی یا کمتر از ۱۴ بود) (۱۳). همچنین علیخانی و همکاران نیز که در دانشگاه علوم پزشکی ارتش بر روی دانشجوی پرستاری تحقیقی انجام دادند مشاهده کردند که ۱۶/۹٪ افت تحصیلی دارند (۱۳). در نتیجه با توجه به اهمیت عوامل مختلف و من جمله پژوهش در دانشگاه‌ها و با توجه به این‌که پژوهش به‌عنوان زیرمجموعه‌ای از نهاد علم، زیربنای توسعه در عصر اطلاعات است ارزشیابی فعالیت‌های پژوهشی در پیشرفت تحصیلی دانشجویان می‌تواند در پیشبرد اهداف کوتاه‌مدت و بلندمدت جوامع دانشگاهی مفید واقع گردد. در نتیجه هدف از این مطالعه بررسی نقش فعالیت‌های پژوهشی در پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تربت‌حیدریه می‌باشد.

روش‌ها

این پژوهش توصیفی-تحلیلی و مقطعی به‌منظور بررسی نقش فعالیت‌های پژوهشی در پیشرفت تحصیلی دانشجویان در سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۷ انجام گردید. جمعیت مورد مطالعه کل دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تربت‌حیدریه می‌باشند که طرح مصوب کمیته تحقیقات یا شورای پژوهشی دانشگاه را داشته‌اند. در ابتدا دانشجویان دارای فعالیت پژوهشی (مقاله، طرح تحقیقاتی) که ۱۳۹ مورد بودند، با استعلام از کمیته تحقیقات دانشجویی و معاونت پژوهشی دانشگاه جهت بررسی به‌عنوان گروه مورد، شناسایی شده و در مرحله بعد دانشجویانی که دارای معیارهای لازم جهت ورود به مطالعه را نداشتند (عدم فعالیت در طرح، نبودن در بازه زمانی ذکر شده و...)، از مطالعه خارج گردیدند. همچنین یک گروه شاهد غیر همسان به‌صورت تصادفی ساده، از میان سایر دانشجویان همسان شده با دانشکده، رشته و سن انتخاب گردید. تا حد امکان سعی گردید متغیرهای سن، جنس، بومی بودن، رشته تحصیلی گروه کنترل و آزمون باهم یکسان گردند. جهت تعیین وضعیت پیشرفت تحصیلی از شاخص معدل دانشجویان در نیمسال قبل و حین انجام طرح تحقیقاتی و با استفاده از اطلاعات آموزش دانشگاه استفاده شد. همچنین به علت رفع عوامل مخدوش‌گر یک پیش‌آزمون که همان مقایسه معدل بین دو گروه می‌باشد انجام گردید تا از نظر تغییرات معدل نیز اصلاح گردد. جهت توصیف داده‌ها از

۲۳/۹۸ سال در گروه آزمون (دانشجویان دارای فعالیت‌های پژوهشی) و ۶۶ نفر با میانگین سنی $23/9 \pm$ ۲۴/۶۲ سال در گروه کنترل (دانشجویان فاقد فعالیت‌های پژوهشی) قرار داشتند. در گروه آزمون ۷ نفر مرد با میانگین سنی $29/14 \pm 10/2$ سال و ۵۱ نفر زن با میانگین سنی $23/27 \pm 3/1$ سال و در گروه کنترل ۶ نفر مرد با میانگین سنی $28/5 \pm 7/1$ سال و ۶۰ نفر زن با میانگین سنی $24/23 \pm 3/3$ سال بودند. با توجه به جدول ۱ بر اساس آزمون من-ویتنی، هر دو گروه از نظر متغیر سن همگن بوده و بین دو گروه ارتباط معنی‌داری مشاهده نشد ($P < 0/05$).

روش‌های آماری توصیفی (میانگین، انحراف معیار، فراوانی و درصد) و جداول و نمودارها استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل این پژوهش، از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۰ و آزمون‌های آماری کای دو، تی مستقل، من ویتنی و همبستگی در سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ استفاده گردید.

نتایج

تعداد ۱۳۹ نفر در دو گروه کنترل و آزمون وارد مطالعه شدند. تعداد ۱۵ نفر به دلیل عدم کسب معیارهای ورودی مطالعه حذف شدند. از بین ۱۲۴ نفر از دانشجویان وارد شده به این مطالعه، ۵۸ نفر با میانگین سنی $24/8 \pm$

جدول ۱. مقایسه متغیر سن در دو گروه آزمون و کنترل

نتیجه آزمون P-value	آماره آزمون	کنترل	آزمون	گروه متغیر
		انحراف معیار $\pm$ میانگین	انحراف معیار $\pm$ میانگین	
۰/۰۸۱	$Z = -1/71$	$24/62 \pm 3/9$	$23/98 \pm 4/8$	سن (سال)

کنترل و آزمون به ترتیب در ترم‌های هفتم با مقادیر $18/28 \pm 0/99$ و $17/85 \pm 0/99$ مشاهده شد.

همچنین میانگین معدل کل دانشجویان گروه کنترل و آزمون در ترم‌های تحصیلی اول تا هشتم در جدول ۲ گزارش شده است. بیشترین معدل دانشجویان در گروه

جدول ۲. میانگین معدل کل دانشجویان گروه آزمون و کنترل در ترم های تحصیلی مشخص

ترم تحصیلی	کنترل			مورد		
	تعداد	میانگین	انحراف معیار	تعداد	میانگین	انحراف معیار
ترم اول	۶۸	۱۶/۴۱۶۶	۱/۳۹۲۹۹	۶۹	۱/۰۵۵۹	۱/۲۱۶۸۰
					۱۷	
ترم دوم	۶۶	۱۶/۸۲۰۹	۱/۵۰۴۸۹	۶۹	۱/۲۴۰۶	۱/۳۵۰۱۴
					۱۷	
ترم سوم	۶۶	۱۷/۲۸۰۲	۱/۴۴۲۰۵	۶۹	۱/۶۵۵۸	۱/۲۴۱۱۳
					۱۷	
ترم چهارم	۶۴	۱۷/۲۸۰۳	۱/۸۰۶۸۴	۶۴	۱/۹۷۱۹	۱/۱۴۹۲۰
					۱۷	
ترم پنجم	۴۸	۱۷/۵۹۷۹	۱/۲۷۲۴۹	۵۸	۱/۱۸۰۲	۰/۹۰۲۳۹
					۱۸	
ترم ششم	۳۸	۱۷/۶۹۵۰	۰/۹۲۳۴۴	۵۴	۱/۳۲۳۵	۰/۸۶۱۸۳
					۱۸	
ترم هفتم	۳۴	۱۷/۸۵۷۱	۰/۹۸۷۳۱	۴۳	۱/۳۸۳۳	۰/۹۸۶۸۷
					۱۸	
ترم هشتم	۲۶	۱۷/۸۵۶۵	۱/۰۴۰۴۳	۳۵	۱۸/۱۹۸۹	۱/۰۰۵۲۹

از طرف دیگر بین متغیرهای کار دانشجویی و وضعیت تأهل دانشجویان گروه آزمون و شاهد ارتباط معنی‌داری مشاهده شد ($P < 0/05$). نتایج کلی در جدول ۲ گزارش شده است.

با توجه به یافته‌های مطالعه، نتایج آزمون گای دو نشان داد بین گروه‌های آزمون و شاهد از نظر پارامترهای دانشکده، پیشرفت تحصیلی و جنسیت همگن بوده و اختلاف معنی‌داری بین گروه‌ها مشاهده نشد ($P > 0/05$).

جدول ۳. ارتباط بین متغیرهای مختلف مربوط به دانشجویان در دو گروه آزمون و کنترل

متغیر	گروه	آزمون تعداد (درصد)	کنترل تعداد (درصد)	کل تعداد (درصد)	P-value
دانشکده	بهداشت	۳۷ (۶۳/۸)	۳۹ (۵۹/۱)	۷۶ (۶۱/۳)	۰/۷۱۷
	پرستاری و مامایی	۱۵ (۲۵/۹)	۱۷ (۲۵/۸)	۳۲ (۲۵/۸)	
	پیراپزشکی	۶ (۱۰/۳)	۱۰ (۱۵/۲)	۱۶ (۱۲/۹)	
پیشرفت	کل	۵۸ (۱۰۰/۰)	۶۶ (۱۰۰/۰)	۱۲۴ (۱۰۰/۰)	۰/۰۰۰
	دارد	۱۶ (۲۷/۶)	۲۰ (۳۰/۳)	۳۶ (۲۹/۰)	

۰/۷۳۹	(۷۱/۰) ۸۸	(۶۹/۷) ۴۶	(۷۲/۴) ۴۲	ندارد	تحصیلی
	(۱۰۰/۰) ۱۲۴	(۱۰۰/۰) ۶۶	(۱۰۰/۰) ۵۸	کل	
۰/۰۰۲	(۲۳/۴) ۲۹	(۱۲/۱) ۸	(۳۶/۲) ۲۱	دارد	کار
	(۷۶/۶) ۹۵	(۸۷/۹) ۵۸	(۶۳/۸) ۳۷	ندارد	دانشجویی
	(۱۰۰/۰) ۱۲۴	(۱۰۰/۰) ۶۶	(۱۰۰/۰) ۵۸	کل	
۰/۰۱۴	(۲۵/۸) ۳۲	(۳۴/۸) ۲۳	(۱۵/۵) ۹	متأهل	وضعیت
	(۷۴/۲) ۹۲	(۶۵/۲) ۴۳	(۸۴/۵) ۴۹	مجرد	تأهل
	(۱۰۰/۰) ۱۲۴	(۱۰۰/۰) ۶۶	(۱۰۰/۰) ۵۸	کل	
۰/۵۸۹	(۸۹/۵) ۱۱۱	(۹۰/۹) ۶۰	(۸۷/۹) ۵۱	زن	جنسیت
	(۱۰/۵) ۱۳	(۹/۱) ۶	(۱۲/۱) ۷	مرد	
	(۱۰۰/۰) ۱۲۴	(۱۰۰/۰) ۶۶	(۱۰۰/۰) ۵۸	کل	

همچنین یافته‌ها نشان داد فعالیت پژوهشی دانشجویان با $(P>۰/۰۵)$ و همچنین با جنسیت، وضعیت تأهل و کار پیشرفت تحصیلی آن‌ها ارتباط معنی‌داری نداشته دانشجویی نیز معنی‌دار نمی‌باشد $(P>۰/۰۵)$.

جدول ۴. ارتباط فعالیت پژوهشی و متغیرهای مختلف در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه

P-value	فعالیت پژوهشی		
	کل تعداد (درصد)	ندارد تعداد (درصد)	دارد تعداد (درصد)
۰/۷۳۹	(۲۹/۰) ۳۶	(۳۰/۳) ۲۰	(۲۷/۶) ۱۶
	(۷۱/۰) ۸۸	(۶۹/۷) ۴۶	(۷۲/۴) ۴۲
۰/۶۲۷	(۱۰۰/۰) ۱۱۱	(۷۲/۱) ۸۰	(۲۷/۹) ۳۱
	(۱۰۰/۰) ۱۳	(۶۱/۵) ۸	(۳۸/۵) ۵
۰/۰۹۳	(۱۰۰/۰) ۳۲	(۵۹/۴) ۱۹	(۴۰/۶) ۱۳
	(۱۰۰/۰) ۹۲	(۷۵/۰) ۶۹	(۲۵/۰) ۲۳
۰/۱۱۰	(۱۰۰/۰) ۲۹	(۸۲/۸) ۲۴	(۱۷/۲) ۵
	(۱۰۰/۰) ۹۵	(۶۷/۴) ۶۴	(۳۲/۶) ۳۱

پیشرفت تحصیلی و فعالیت پژوهشی رابطه معنی‌داری وجود ندارد. از طرفی نتایج آزمون کای دو نشان داد، نسبت دانشجویان دارای پیشرفت تحصیلی در دانشجویان

با توجه به یافته‌ها نسبت دانشجویان دارای پیشرفت تحصیلی با وجود داشتن فعالیت پژوهشی و نداشتن فعالیت پژوهشی، اختلاف معنی‌داری باهم ندارد $(P>۰/۰۵)$. به عبارت دیگر می‌توان گفت بین دو متغیر

متغیرهای مستقل رابطه معنی‌داری وجود ندارد ($P > 0/05$). بین متغیرهای پیشرفت تحصیلی و سن دانشجویان رابطه معنی‌داری مشاهده نگردید ($P > 0/05$).

زن و مرد، رشته‌های مختلف، مجرد و متأهل و دارای کار دانشجویی و بدون کار، اختلاف معنی‌داری باهم ندارد ($P > 0/05$). به عبارت دیگر می‌توان گفت بین دو متغیر پیشرفت تحصیلی و

جدول ۵. میانگین معدل تحصیلی دانشجویان که طرح دانشجویی در آن ترم داشته‌اند

انحراف معیار	میانگین	تعداد دانشجویان	ترم تحصیلی گروه آزمون
۱/۳۱۴۵۹	۱۶/۳۴۲۵	۴	ترم دوم
۱/۵۷۲۴۵	۱۷/۲۵۸۳	۱۲	ترم سوم
۱/۱۶۷۳۴	۱۷/۳۱۷۵	۸	ترم چهارم
۰/۷۸۲۷۱	۱۷/۹۸۶۷	۱۲	ترم پنجم
۰/۷۶۰۰۵	۱۷/۵۷۷۸	۹	ترم ششم
۰/۶۱۹۸۴	۱۷/۸۷۶۸	۱۹	ترم هفتم
۰/۲۲۶۳۴	۱۷/۹۵۶۰	۵	ترم هشتم

این مطالعه نشان داد که بین سن و پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی‌داری وجود ندارد که این نتایج با نتایج خزاعی و همکاران (۲۰۰۸)، چنگیزی آشتیانی و همکاران (۲۰۱۰)، ادراکی و همکاران (۲۰۱۱)، رحیمی و همکاران (۲۰۱۴)، محمدی و همکاران (۲۰۱۵) و پوربندنی و همکاران (۲۰۱۶) همخوانی دارد (۱۰، ۱۴-۱۸). نتایج مطالعه سنایی و همکاران (۲۰۱۳) نشان داد بین سن و پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی‌داری وجود دارد به طوری که با افزایش سن بهبود پیشرفت تحصیلی مشاهده شد ولی نتایج مطالعه اسکندری و همکاران (۲۰۱۴) نشان داد پیشرفت تحصیلی در دانشجویان با سن پایین‌تر بیشتر است (۱۹، ۲۰). یافته‌های مطالعه

جدول ۵ نشان می‌دهد که میانگین معدل دانشجویان گروه آزمون که در ترم‌های مختلف طرح تحقیقاتی برداشته‌اند به صورت روند افزایشی همراه بوده است اما در مقایسه با گروه کنترل ارتباط معنی‌داری مشاهده نشده است

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش فعالیت‌های پژوهشی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تربت‌حیدریه انجام شد. نتایج این مطالعه نشان داد که بین فعالیت‌های پژوهشی و پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی‌داری وجود ندارد و پیشرفت تحصیلی موجب عدم پیشرفت دانشجویان نمی‌شود. همچنین نتایج

مطالعه حاضر همسو بود (۱۰، ۱۶، ۲۲، ۲۳). مطالعات رودباری و همکاران (۲۰۱۰) در تهران، سالاری و همکاران (۲۰۱۷) در گیلان و دهنوعلیان و همکاران (۲۰۱۷) در نیشابور نشان داد بین تأهل و پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی‌داری وجود دارد به طوری که افراد متأهل پیشرفت تحصیلی بیشتری داشتند (۲۴، ۲۵، ۲۸) در مقابل ادیب حاج باقری و همکاران (۲۰۱۵) در کاشان نشان داد دانشجویان مجرد پیشرفت تحصیلی بیشتری نسبت به دانشجویان متأهل دارند (۲۹). همچنین در این مطالعه ارتباط معنی‌داری بین اشتغال دانشجویان و پیشرفت تحصیلی مشاهده نشد که مطالعه رحیمی و همکاران (۲۰۱۴) با مطالعه حاضر همخوانی داشت (۱۰). مطالعات علی‌خانی و همکاران (۲۰۰۶)، آقامیرزایی و صالحی عمران (۲۰۱۲)، پوربندبنی و همکاران (۲۰۱۶) و دهنوعلیان و همکاران (۲۰۱۷) در ایران و مطالعه Ergul و همکاران (۲۰۰۴) در ترکیه نشان داد که بین اشتغال و پیشرفت تحصیلی ارتباط وجود دارد و اشتغال مانعی در پیشرفت تحصیلی دانشجویان محسوب می‌شود به طوری که فرصت کمتری برای مطالعه و تمرکز کمتری روی دروس دارند و این مسئله موجب عملکرد ضعیف تحصیلی آنان خواهد شد (۱۸، ۲۱، ۲۳، ۲۵، ۳۰). به علاوه این مطالعه نشان داد بین رشته تحصیلی و پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی‌داری وجود ندارد که مطالعات چنگیزی آشتیانی و همکاران (۲۰۱۰)، رحیمی و همکاران (۲۰۱۴) و دهنوعلیان و همکاران (۲۰۱۷) با مطالعه

حاضر نشان داد که جنس با پیشرفت تحصیلی ارتباط ندارد. نتایج مطالعات علی‌خانی و همکاران (۲۰۰۶)، صادقی موحد و همکاران (۲۰۱۳) و رحیمی و همکاران (۲۰۱۴) با مطالعه حاضر همسو بود (۱۰، ۲۱، ۲۲). نتایج مطالعات ادراکی و همکاران (۲۰۱۱)، آقامیرزایی و صالحی عمران (۲۰۱۲)، سنایی و همکاران (۲۰۱۳)، محمدی و همکاران (۲۰۱۵)، پوربندبنی و همکاران (۲۰۱۶)، سالاری و همکاران (۲۰۱۷) و دهنوعلیان و همکاران (۲۰۱۷) در ایران و Wan Chik و همکاران (۲۰۱۲) در مالزی و Mancini و همکاران (۲۰۱۵) در آرلینگتون آمریکا نشان دادند که پیشرفت تحصیلی در زنان بیشتر و بهتر از مردان است (۱۶-۱۹، ۲۳-۲۷). یکی از دلایل احتمالی آن به این علت است که جنس مذکر مسئول تأمین مالی خانواده است. این امر موجب کاهش زمان لازم برای مطالعه و در نتیجه عملکرد تحصیلی ضعیف آن‌ها می‌شود.

بعلاوه یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که تأهل با پیشرفت تحصیلی ارتباطی نداشته است. پس تأهل به‌تنهایی نمی‌تواند مانعی برای پیشرفت تحصیلی محسوب شود بلکه کمبود امکانات رفاهی و پرداختن به شغل‌های کاذب جهت کسب درآمد می‌تواند مانعی در جهت پیشرفت تحصیلی باشد. نتایج مطالعات ادراکی و همکاران (۲۰۱۱) در شیراز، آقامیرزایی و صالحی عمران (۲۰۱۲) در مازندران، صادقی موحد و همکاران (۲۰۱۳) در اردبیل و رحیمی و همکاران (۲۰۱۴) در گلستان با

حاضر همخوانی داشت (۱۰، ۱۵، ۲۵) ولی مطالعه سنایی و همکاران (۲۰۱۳) نشان داد که بین رشته تحصیلی با پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی‌داری وجود دارد (۱۹). به‌طورکلی نتایج مطالعه حاضر نشان داد فعالیت‌های پژوهشی بر عدم پیشرفت تحصیلی دانشجویان تأثیری ندارد. سن، جنسیت، تأهل، اشتغال و رشته تحصیلی از عوامل مرتبط با پیشرفت تحصیلی نبود. با توجه به این مسئله که پیشرفت صنعتی، اقتصادی اجتماعی هر جامعه مرهون پژوهش می‌باشد به‌گونه‌ای که همواره ارتباط مستقیمی بین حجم اطلاعات علمی و پیشرفت فناوری‌ها از یکسو و ایجاد رفاه و امنیت ملی از سوی دیگر وجود دارد. بنابراین یکی از وظایف اصلی مدیران و اساتید دانشگاه‌ها تقویت امر تحقیق و تشویق پژوهشگران می‌باشد و با توجه به این مطالعه که نشان داد انجام فعالیت‌های پژوهشی مانعی بر پیشرفت تحصیلی نمی‌باشد و بار نگرانی اساتید و مسئولان دانشگاه را در این زمینه کاهش داد، توصیه می‌گردد مسئولان و اساتید دانشگاه‌ها با اتخاذ روش‌های مناسب، فواید پژوهش را برای دانشجویان بیان نموده و همچنین تلاش نمایند

توانایی‌های آنان را در این زمینه بهبود دهند و با آموزش مهارت‌ها و تکنیک‌های لازم آن‌ها را در مسیر درست هدایت کنند. از محدودیت‌های پژوهش می‌توان به تعداد نمونه کم و استفاده صرف از پرسشنامه برای جمع‌آوری داده‌ها اشاره کرد. لذا انجام مطالعات در دیگر جمعیت‌های کشور و به‌ویژه از نوع طولی به‌منظور بررسی نقش پژوهش در پیشرفت تحصیلی توصیه می‌شود.

تشکر و قدردانی

مقاله حاضر حاصل طرح مصوب کمیته تحقیقات دانشجویی با کد طرح SRC-96-135 می‌باشد. بدین‌وسیله از معاونت آموزشی پژوهشی به جهت حمایت‌های مالی و معنوی، و کلیه افرادی که ما را در تهیه این مقاله یاری کردند، تقدیر و سپاسگزاری می‌گردد.

تضاد منافع

در این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافی توسط نویسندگان گزارش نشده است.

References

1. Yazdanpoor N, Yousefi A, Haghani F. The Effect of teaching methods and collaborative projects on the third girl student achievement Foolad Shahr in course statistics and modeling. *Research in Curriculum Planning, Islamic Azad University-Khorasgan (Isfahan) Branch*. 2009;22(6):85-98.
2. Nikrooz L, Rouzitalab M, Rayegan Shirazi AR, Naghizadeh MM, Taghavi F. Student research projects inhibiting factors from the students perspective. *Journal of Fasa University of Medical Sciences*. 2012;2(2):113-9.
3. Dastranj M, blooki s, moazen m. factors affecting students' academic failure in Bastak Payame Noor University in 2010. *Journal of Social Sciences*. 2014;7(20):18.
4. Bazargan A. Making capacities for assessing and improving the quality of higher education: international experience and national requirements in providing an adequate infrastructure. *Parliament and Research*. 2009;10(41).
5. Tamannaifar M, Gandomi Z. Correlation between achievement motivation and academic achievement in university students. *Education Strategies in Medical Sciences*. 2011;4(1):15-9.
6. Otaghi M. Effect of Teaching Academic Skills on Academic Achievement in Medical Emergency Students. *Education Strategies in Medical Sciences*. 2015;8(5):269-74.
7. Mohamadbeigi A, Ghazavi A, Ghamari F, Saeidi A. Effect of internet addiction on educational status of Arak University of medical sciences students, spring 2009. *Arak Medical University Journal*. 2010;12(4):95-102.
8. Nouhi S, Hoseini M, Rokhsarizadeh H, Saburi A, Alishiri G. Progress Motivation among Baqiyatallah University of Medical Sciences Students and Its Relationship with Academic Achievement. *Journal Mil Med*. 2012;14(3):200-4.
9. Loloie M, Haghdoost AA, Bazrafshan A, Okhovati M, Mokhtari AM, Zare M. Factors Affecting Undergraduate Students' Academic Failure in Kerman University of Medical Sciences, Iran; A Case-Control Study. *Strides in Development of Medical Education*. 2017;13(5):505-14.
10. Rahimi PS, Heshmati H, Moghaddam Z. Survey the Frequency and Risk factors in the Academic Failure in Students that living in dorms of Golestan University of Medical Sciences & Health Sciences in Year 2011-2012. 2014.
11. Emamirizi C. The Effect of Use Social Networks on the Girls Students Academic Achievement. *Bimonthly of Education Strategies in Medical Sciences*. 2016;9(3):206-13.
12. Badeleh MT, hesam m, Charkazi A, Asghari SZ, khorsha h. Study Skills in Nursing and Midwifery Students of Golestan University of Medical Sciences. *Journal of Research Development in Nursing and Midwifery*. 2012;9(1):34-40.
13. Ghasemi F, Hasanvand S, Valizadeh F. Frequency of academic failure and its associated factors from the viewpoint of students with and without academic failure in the Faculty of Nursing and

- Midwifery, Khoramabad, Iran. Journal of Nursing Education. 2014;3(1):71-90.
14. Khazaei M, Rezaei M, Khazaei S. Survey of personal and educational characters in unsuccess medical students in compare with success students. 2008.
  15. Changiziashtiani S, Shamsi M, Mohammadbeygi A. Frequency of educational decline and some effective factors of student's opinion in Arak University of Medical Sciences, 2009. 2010.
  16. Edraki M, Abdoli R. The Relationship between Nursing Students' educational Satisfaction and their academic success. Iranian journal of medical education. 2011;11(1):9-32
  17. Mohammadi Y, Kaykha A, Sadeghi A, Kazemi S, Raeisoon M. Relationship of metacognition learning strategy and locus of control with academic achievement of students. 2015.
  18. Esmailpour-Bandboni M, Naderi Shad S, Kobrai F, Gholami-Chaboki B. Students' Viewpoints about Academic Failure and Some Related Factors in Guilan University of Medical Sciences. Research in Medical Education. 2017;9(3):72-65.
  19. Sanaeinasab H, Saffari M. Influential factors on academic achievement of university students. Education Strategies in Medical Sciences. 2013;5(4):243-9.
  20. Eskandari M, Hojati A, Kolifarhood G. Trends of Academic Failure and Its Demographic Determinants among Medical Students in Zanzan University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education. 2014;14(2):174-83.
  21. Sh A, Markazi Moghadam N, Boroomand S, Zandbagleh M. Factors affecting educational failure of nursing students between 2001 to 2004 in Army University on Medical Sciences. J Army Uni Med Sci. 2006;4(2):819-24.
  22. Sadeghimovahed F, Molavi P, Samadzadeh M, Shahbazzadegan B, kousefi K. The study of individual and environmental factors affecting achievement of ardabil medical students. Journal of Health and Care. 2013;15(3):38-47.
  23. Aghamirzayi T, Salehi Omran E. Analysis of the effective factors on student progress: A Case Study in the Mazandaran University of Sciences & Technology. Higher Education Letter. 2013;5(20):117-40.
  24. Salari A, Emami-sigaroudi A, Zaersabet F, Shakiba M, Khojasteh M, Sharifi M. Study of the relationship between academic achievement and interested in academic field in Nursing students. Research in Medical Education. 2018;10(2):68-75.
  25. Dehnoalian A, Orooji A, Alaviani M, Moghadam SG. Studying the Status of Accepted Students of Neyshabur University of Medical Sciences 96-95. 2018.
  26. Wan Chik W, Salamonson Y, Everett B, Ramjan LM, Attwood N, Weaver R, et al. Gender difference in academic performance of nursing students in a Malaysian university college. International Nursing Review. 2012;59(3):71-90.
  27. Mancini ME, Ashwill J, Cipher DJ. A comparative analysis of demographic and academic success characteristics of on-line and on-campus RN-to-BSN

- students. Journal of Professional Nursing. 2015;31(1):71-6.
28. Rudbari M, Ahmadi A, EbadiFardazar F. Determining the Factors Affecting Academic Achievement of Students of Tehran University of Medical Sciences (Text in Persian) Hemmat (in academic year 8889-). Scientific Journal of Medicine and Cultivation. 2010;19(3).
29. Adib-Hajbaghery M, Aminolroayae Yamini E. Assessing academic success and its predictors from the perspective of nursing students in Kashan University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education. 2015;15:510-20.
30. Ergul H. Relationship between student characteristics and academic achievement in distance education and application on students of Anadolu University. Turkish Online Journal of Distance Education. 2004;5(2).

Investigating the Role of scientific activities on student academic achievement in Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences

Mahin Kiyani Mask^{1,2}, Somayyeh Barzanuni^{3,2}, Seyedeh Nahid Seyedhasani^{4,2}, Zohreh Zadehahmad^{5,2}, Negar Shaabani⁶, Mohammad Sarmadi^{7, 2*}

1. Department of Midwifery, School of Nursing and Midwifery, Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences, Torbat Heydariyeh, Iran.
2. Health Sciences Research Center, Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences, Torbat Heydariyeh, Iran.
3. Vice Chancellery of Education and Research, Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences, Torbat Heydariyeh, Iran.
4. Department of Health Information Technology, School of Paramedical Sciences, Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences, Torbat Heydariyeh, Iran.
5. Department of Public Health, School of Health, Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences, Torbat Heydariyeh, Iran.
6. Student Research Committee, Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences, Torbat Heydariyeh, Iran.
7. Department of Environmental Health Engineering, School of Health, Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences, Torbat Heydariyeh, Iran.

Corresponding author: msarmadi2@gmail.com

Abstract

Background & Aim: Nowadays, societies that value national independence and their community development goals, give priority to the research in their strategic plans. This study aimed to investigate the role of research activities on academic achievement of students of Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences.

Methods: In a cross-sectional case-control study, 124 students were randomly selected. The students' GPA in the semester before and during the research project was used to determine the status of academic achievement. Data analysis was performed using descriptive statistics, chi-square and independent t-test. Data were analyzed using SPSS 20 software.

Results: The results of chi-square test showed that the experimental and control groups were homogeneous in terms of faculty, academic achievement and gender ($p > 0.05$), and there was no significant relationship ($P > 0.05$). The mean $\pm$ SD ages of students in case and control groups were 24.62 ± 3.9 and 23.98 ± 4.8 .

Conclusion: The results of the study showed that research activities are not an obstacle to academic achievement. Therefore, by adopting appropriate approaches, the benefits of research could be demonstrated to the students, and guide them in the right direction by teaching them the necessary skills and techniques.

Keywords: Research activity, Academic studies, Student

How to cite this article: Kiyani Mask M, Barzanuni S, Seyedhasani SN, Zadehahmad Z, Shaabani N, Sarmadi M. Investigating the Role of scientific activities on student academic achievement in Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences. Journal of Student Research Committee (JSRC) of Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences. 2019; 1(2):45-57.